

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot

Yleiset huomiot esityksestä

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kiittää parlamentaarista ohjausryhmää ja asiantuntijatyöryhmää avoimuusrekisterilainsäädännön laadukkaasta valmistelusta. Pidämme tärkeänä, että avoimuusrekisterin säätäminen kirjattiin Sanna Marinin hallitusohjelmaan ja sitä koskevan parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietintö on nyt saatu valmiiksi.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä näkee avoimuusrekisterin säätämisen tärkeänä askeleena kohti yhä avoimempaa ja läpinäkyvämpää hallintoa ja demokraattista päätöksentekoa. Suomessa ei ole vielä säädetty erillisestä lobbauslainsäädännöstä tai yhteisestä edunvalvontatavasta. Lakisääteinen lobbausrekisteri on jo voimassa useassa EU-maassa, minkä lisäksi vapaaehtoisia rekistereitä ja aktiivista keskustelua rekisterin luomisesta meneillään monissa maissa. On siis tärkeää, että Suomi jatkaa jouhevaa ja laadukasta etenemistä avoimuusrekisterin säätämistyössä.

Soveltamisalaa koskien vasemmistoliiton eduskuntaryhmä näkee tärkeänä, että nyt luotavasta rekisteristä säädettäessä keskitytään rekisterin tavoitteiden täyttämiseen parhaalla mahdollisella tavalla toisaalta ylisääntely välttäen. Avoimuusrekisterin tavoite on auttaa kansalaisia ja vaikuttamistoiminnan kohteita saamaan tietoa valtion tason päättäjiin vaikuttavista toimijoista ja auttaa näin arvioimaan päätösten syntyä ja niiden taustalla olevia intressejä. On siis huolehdittava siitä, että tavoite vaikuttamisen avoimuuden ja näkyvyydestä edistyy, kuitenkin huolehtimalla siitä,

ettei tavoite peity tarpeettoman raskaan byrokratian alle. Laki, sen soveltamisala mukaan lukien, tulee siis olla mahdollisimman selkeä ja riittävän kattava. Epäselvä laki saattaa hyvästä tarkoituksestaan huolimatta kääntyä tavoitettaan vastaan ja tarvittavat tiedot rekisteriin jäädä täyttämättä. Tilanne, jossa vain osa vaikuttamistilanteista kirjattaisiin ja osa jäisi kirjaamatta, voisi aiheuttaa enemmän haittaa lain tavoitteelle, kuin lainsäädännön olemattomuus.

Jotta lain ja sen soveltamisen selkeys ja kattavuus saavutetaan toivotulla tavalla, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä näkee perusteltuna, että rekisteri koskisi niin eduskuntaa, ministeriöitä, kuin valtion virastoja. Koska avoimuusrekisterin ilmoittamisvelvollisuus koskee vain ammattimaista vaikuttamistoimintaa ja siihen liittyvää ammattimaista neuvontaa tarjoavia tahoja, soveltamisalaan kuuluvalta taholta, esimerkiksi virastolta, johon ei kohdistu vaikuttamista, ei vaadita toimia, mikäli vaikuttamista ei tapahdu.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää myös tervetulleena mietinnössä esiin tuotua arviota siitä, että avoimuusrekisteri vaikuttaa epäsuorasti poliittisten päätöksentekijöiden toimintaan tuomalla poliittisten päättäjien yhteydenpidon entistä vahvemmin julkisuusperiaatteen piiriin. Muutoksen arvioidaan kannustavan poliittisia päättäjiä toimimaan yhä avoimemmin ja julkaisemaan esimerkiksi tapaamispäiväkirjoja. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jo omassa toiminnassaan pyrkinyt toteuttamaan avoimuutta julkaisemalla tapaamispäiväkirjaa.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää myös erityisen tärkeänä, että lainsäädäntöä valmistellessa varmistetaan, että rekisteriä sovelletaan vain ammattimaiseen vaikuttamiseen eikä esimerkiksi ruohonjuuritason kansalaistoimintaan tai asiantuntijakuulemisiin. Kansalaisten, päättäjien, virkamiesten ja lainvalmistelijoiden vuoropuhelu tulee turvata, eikä rekisterin käyttöönotto edes välillisesti saa vaikeuttaa tiedonkulkua tai kansalaisten osallistumista päätöksentekoon.

Ali-Lekkala Annastiina

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä - Annastiina Ali-Lekkala, avustaja